

Lag om ändring i ärvdabalken;

utfärdad den 23 april 1981.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om ärvdabalken²
dels att 18 kap. 2 §, 21 kap., 23 kap. 2 §, 24 kap. 1 § samt 25 kap. 1 och
5 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i balken skall införas tre nya paragrafer, 18 kap. 1 a § samt 19
kap. 12 a och 20 a §§, av nedan angivna lydelse.

Till följd härav kommer ärvdabalken att ha följande lydelse från och
med den dag då denna lag träder i kraft.

1 kap. Om rätt att taga arv

1 § Arv kan tagas endast av den som lever vid arvlåtarens död; dock må
barn, som är avlat dessförinnan, taga arv, om det sedermera födes med liv.
Är fråga om rätt till del i boet efter arvlåtarens efterlevande make, skall
hänsyn tagas till tiden för makens död.

2 § Är arvinge till den, efter vilken arv fallit, jämväl avliden, och kan be-
vis ej förebringas att han överlevat arvlåtaren, skall med arvet så förfaras
som om han icke överlevat denne.

3 § Utländsk medborgare må lika med svensk taga arv här i riket. Är i
annan stat svensk medborgare icke likställd med inlänning i fråga om rät-
ten att taga arv, eller måste han där vidkännas större avdrag än denne, äger
Konungen förordna att motsvarande inskränkning skall gälla för den sta-
tens medborgare här i riket.

2 kap. Om skyldemans arvsrätt

1 § Närmaste arvingar på grund av skyldskap äro arvlåtarens avkomling-
ar (*bröstarvingar*).

Arvlåtarens barn taga lika lott. Är barn dött, skola dess avkomlingar trä-
da i dess ställe, och skall var gren taga lika lott.

2 § Finnas ej bröstarvingar, taga arvlåtarens fader och moder hälften var
av arvet.

Är fader eller moder död, dela arvlåtarens syskon faderns eller moderns
lott. I avlidet syskons ställe träda dess avkomlingar, och skall var gren taga
lika lott. Finnas ej syskon eller avkomlingar av dem, men lever endera av
arvlåtarens föräldrar, skall denne taga hela arvet.

Äro halvsyskon efter arvlåtaren, taga de med helsyskon eller deras av-

¹ Prop. 1980/81: 48, LU 11, rskr 224.

² Senaste lydelse av 21 kap. 10 § 1970: 1001.

komlingar del i lott, som skolat tillfalla deras fader eller moder. Finnas ej helsyskon, och äro båda föräldrarna döda, skola arvlåtarens halvsyskon taga hela arvet. I avlidet halvsyskons ställe träda dess avkomlingar.

3 § Leva ej arvlåtarens fader, moder, syskon eller syskons avkomlingar, taga farfader, farmoder, morfader och mormoder arvet. Envar ärver lika lott.

Är farfader, farmoder, morfader eller mormoder död, skola den dödes barn dela hans lott. Äro ej barn efter den döde, tager den andre av farföräldrarna eller morföräldrarna eller, om även han är död men efterlämnat barn, hans barn den dödes lott. Finnes ej arvinge å den sidan, skall hela arvet gå till arvingarna å den andra.

4 § Andra skyldemän än ovan sägs äga ej ärva.

3 kap. Om makes arvsrätt; så ock om rätt för den först avlidne makens arvingar i boet efter den sist avlidne maken

1 § Var arvlåtaren gift och lämnar ej efter sig bröstarvinge, tillfaller kvarlåtenskapen maken. Lever vid makens död den först avlidnes fader, moder, syskon eller syskons avkomling, äga de som då äro närmast till arv efter den först avlidne taga hälften av efterlevande makens bo, där ej nedan annorlunda stadgas. Ej må efterlevande maken genom testamente förordna om vad sålunda skall tillfalla den först avlidnes arvingar.

2 § Ägde vid den först avlidne makens död makarna eller en av dem enskild egendom, eller motsvarade eljest kvarlåtenskapen efter den först avlidne annan andel än hälften av makarnas egendom, taga de arvingar efter den först avlidne som i 1 § nämnts samma andel i boet efter den sist avlidne.

Har den först avlidne maken genom testamente förordnat, att något av kvarlåtenskapen efter honom skall tillfalla annan än efterlevande maken, skall avdrag härför göras vid andelens beräkning.

3 § Har efterlevande maken genom gåva eller annan därmed jämförlig handling, utan tillbörlig hänsyn till den först avlidnes arvingar, orsakat väsentlig minskning av sin egendom, skall av den lott, som vid efterlevande makens död tillkommer hans arvingar, vederlag utgå till arvingarna efter den först avlidne för vad av minskningen belöper å deras andel i boet.

Kan vederlag ej utgå, skall gåvan eller dess värde återbäras, såframt den som mottog gåvan insåg eller bort inse, att den lände arvingarna efter den först avlidne till förfång. Talan härom må dock ej väckas, sedan fem år förflutit från det gåvan mottogs.

Var vid dödsfallet gåva, som tillkommit under omständigheter varom ovan sägs, ej fullbordad, må den ej göras gällande, i den mån det skulle lända arvingarna efter den först avlidne till förfång.

4 § Överstiger boets värde vid efterlevande makens död dess värde vid den först avlidnes fränfalle, skall denna förkovran tilläggas den efterlevan-

des arvingar, såvitt visas att egendom till motsvarande värde tillfallit den efterlevande i arv, gåva eller testamente eller ock må antagas att boets förkovran härrör från förvärvsarbete, som efter den först avlidne makens död drivits av den efterlevande.

Har efterlevande maken gjort sig skyldig till förfarande som avses i 3 §, skall, vid beräkning huruvida förkovran föreligger, kvarlåtenskapen ökas med ett belopp, motsvarande den minskning av boet som orsakats av efterlevande maken.

5 § Vid delningen av boet efter den sist avlidne maken äga vardera makens arvingar på sin lott erhålla egendom, som under äktenskapet tillhört den maken, och den sist avlidnes arvingar jämväl egendom, som sedermera förvärvats av denne. Fastighet må, även om den i värde överstiger vad å lotten belöper, uttagas, om penningar lämnas till fyllnad av andra sidans lott.

I övrigt skall beträffande förrättningen i tillämpliga delar gälla vad om bodelning är stadgat.

6 § Har efterlevande maken gått i nytt gifte, skall vid hans död delning enligt detta kapitel av hans behållna gifterättsgods och enskilda egendom äga rum, innan bodelning må förrättas.

Skall i efterlevande makens livstid bodelning äga rum mellan honom och hans make i nytt äktenskap eller dennes arvingar, skall av efterlevande makens behållna gifterättsgods och enskilda egendom före delningen uttagas egendom till värde, motsvarande vad enligt 1–4 §§ belöper å den först avlidnes arvingar.

Vad i 4 § stadgas för det fall, att egendom tillfallit efterlevande maken i arv, gåva eller testamente, skall äga motsvarande tillämpning, därest han, till följd av nytt gifte, vid bodelning eller eljest på grund av gifterätt erhållit egendom utöver vad förut tillkom honom.

7 § Om efterlevande maken jämlikt 13 kap. 12 § giftermålsbalken ägt erhålla hela kvarlåtenskapen vid bodelning efter den först avlidne, skall vad ovan är stadgat om rätt för dennes arvingar i boet efter den sist avlidne maken ej gälla.

8 § Vad i detta kapitel är stadgat om efterlevande makes arvsrätt skall ej äga tillämpning, om vid arvlåtarens död talan om äktenskapsskillnad var anhängig utan att frågan därom förfallit enligt 11 kap. 3 § giftermålsbalken.

4 kap.³

1–2 §§⁴

3–5 §§⁵

³ Kapitlet upphävt genom 1971: 872.

⁴ Paragraferna upphävda genom 1971: 872.

⁵ Paragraferna upphävda genom 1969: 621.

1 § Finnes ej arvinge jämlikt ovan givna bestämmelser, skall arvet tillfalla en fond, benämnd allmänna arvsfonden.

2-4 §§⁶

6 kap. Om förskott å arv

1 § Vad arvlåtaren i livstiden givit bröstarvinge skall såsom förskott avräknas å hans arv, såframt icke annat föreskrivits eller med hänsyn till omständigheterna måste antagas hava varit avsett. Är mottagaren annan arvinge, skall avräkning ske allenast om detta stadgats eller på grund av omständigheterna måste anses hava varit avsett, då egendomen gavs.

Är till makars gemensamma bröstarvinge förskott å arv givet av enderas giftorättsgods, skall, såvitt det kan ske, avräkning därför äga rum å arvet efter den först avlidne. Återstoden skall avräknas å arvet efter andra maken.

2 § Kostnader, som fader eller moder nedlagt å barns uppehälle och utbildning, skola ej avräknas å dess arv, såvitt den som vidkänts kostnaden därmed endast fullgjort honom åliggande underhållsskyldighet.

Ej heller skall å bröstarvinges arv avräkning äga rum för sedvanliga skänker, vilkas värde icke står i missförhållande till givarens villkor.

3 § Avräkning av förskott skall ske efter egendomens värde vid mottagandet, såframt icke på grund av omständigheterna annat bör gälla.

4 § Kan vad arvinge mottagit i förskott ej till fullo avräknas å hans arvslott, är han ej skyldig återbära överskottet, med mindre bestämmelse därom träffats då förskottet gavs.

5 § Har förskott givits, skall, för bestämmande av arvslotternas storlek, kvarlåtenskapen före delningen ökas med förskottets värde eller, om avräkning ej kan till fullo ske å förskottstagarens arv, med vad därå kan avräknas.

6 § Har arvinge som mottagit förskott avlidit före arvlåtaren, äro förskottstagarens avkomlingar pliktiga att avräkna förskottet å sina arvslotter.

Skall arv delas mellan flera grenar och har arvinge i en gren mottagit förskott, äro, om han avlidit före arvlåtaren utan att efterlämna avkomlingar som äga träda i hans ställe, övriga arvingar inom samma gren pliktiga att avräkna förskottet å sina arvslotter; dock taga de ej mindre del i kvarlåtenskapen än de ägt bekomma, om förskottstagaren levat.

⁶ Paragraferna upphävda genom 1969:224.

7 § Vad make av sitt giftorättsgods givit styvbarn eller dess avkomling skall avräknas å mottagarens arv efter andra maken, såframt icke annat föreskrivits eller med hänsyn till omständigheterna måste antagas hava varit avsett. Med samma förbehåll skall vad efterlevande make givit sådan arvinge eller testamentstagare, som enligt 3 kap. 1 § eller 12 kap. 1 § äger taga del i efterlevande makens bo, avräknas å mottagarens lott däri. Bestämmelserna i 2–6 §§ skola även i dessa fall tillämpas.

7 kap. Om laglott

1 § Hälften av den arvslott, som enligt lag tillkommer bröstarvinge, utgör hans laglott.

2 § Bröstarvinge är pliktig att å sin laglott avräkna vad han av arvlåtaren mottagit i förskott å sitt arv, så ock vad han mottagit på grund av testamente, såframt icke annat föranledes av detta.

3 § För utfående av laglott äger bröstarvinge påkalla jämkning i testamente. Äro flera förordnanden, skall, om ej annat följer av testamentet, legat utgå före förordnande till universell testamentstagare och legat, som avser viss egendom, utgå före annat samt i övrigt nedsättning ske i förhållande till storleken av varje förordnande eller, vad angår förordnande till bröstarvinge, till den del därav som han ej är pliktig avräkna å sin laglott.

Bröstarvinge, som ej inom sex månader efter det han erhöi del av testamentet på sätt i 14 kap. sägs påkallat jämkning genom att giva testamentstagaren sitt anspråk tillkänna eller genom att väcka talan mot honom, har förlorat sin rätt.

4 § Har arvlåtaren i livstiden bortgivit egendom under sådana omständigheter eller på sådana villkor att gåvan till syftet är att likställa med testamente, skall i avseende å gåvan vad i 2 och 3 §§ är stadgat om testamente äga motsvarande tillämpning, om ej särskilda skäl äro däremot; och skall vid nedsättning av gåvan motsvarande del av den bortgivna egendomen återbäras eller, om det ej kan ske, ersättning utgivas för dess värde. Vid laglottens beräkning skall värdet av den bortgivna egendomen läggas till kvarlåtenskapen.

Vill bröstarvinge mot gåvotagare göra gällande rätt som avses i första stycket, skall han väcka talan inom ett år från det bouppteckning efter arvlåtaren avslutades. Försittes denna tid, är rätt till talan förlorad.

Var vid dödsfallet gåvan ej fullbordad, må den ej, med mindre särskilda skäl äro därtill, göras gällande, i den mån det skulle lända till intrång i bröstarvinges laglott.

5 § Har arvlåtaren genom testamente tillerkänt någon nyttjanderätt, avkomst eller annan förmån att utgå av kvarlåtenskapen eller genom föreskrifter rörande dennas förvaltning eller på annat sätt inskränkt rätten att förfoga över den, äger bröstarvinge utan hinder av sådant förordnande utfå sin laglott i egendom, varöver han äger fritt förfoga.

6 §⁷

7 § Bröstarvinges rätt enligt detta kapitel att påkalla jämkning av testamente eller gåva övergår ej till hans borgenärer.

8 kap.⁸**1–8 §§⁹****9 §¹⁰****10 §¹¹****9 kap. Om rätt att göra eller taga testamente**

1 § Den som fyllt aderton år må genom testamente förordna om sin kvarlåtenskap. Testamente må ock göras av underårig, som är eller varit gift eller som efter fyllda sexton år vill förordna om egendom, över vilken han äger själv råda.

2 § Förordnande till annan än den som är född vid testators död eller då är avlad och sedermera födes med liv är utan verkan.

Utan hinder av vad nu är sagt gäller förordnande, enligt vilket blivande arvsberättigade avkomlingar till någon, som enligt första stycket äger taga testamente, skola erhålla egendom till full ägo sist vid dennes död eller då annan, som skall åtnjuta rätt till egendomen, avlider eller hans rätt eljest upphör. Ej må i sådant förordnande olikhet göras mellan syskon, vilka ej äro födda eller avlade vid testators död.

3 § Om rätt för utländsk medborgare att här i riket taga testamente gäller vad om utlännings rätt att taga arv är stadgat.

10 kap. Om upprättande och återkallelse av testamente

1 § Testamente skall upprättas skriftligen med två vittnen. I deras samtida närvaro skall testator underskriva testamentshandlingen eller vidkännas sin underskrift därå. Vittnena skola bestyrka handlingen med sina namn. De skola äga kännedom om handlingens egenskap av testamente, men det står testator fritt att låta dem veta dess innehåll eller ej.

⁷ Paragrafen upphävd genom 1978: 855.

⁸ Kapitlet upphävt genom 1978: 855.

⁹ Paragraferna upphävda genom 1978: 855.

¹⁰ Paragrafen upphävd genom 1971: 872.

¹¹ Paragrafen upphävd genom 1969: 621.

2 § Testamentsvittnena böra vid sina namn anteckna yrke och hemvist. De böra ock å handlingen teckna intyg rörande tiden för bevittnandet samt övriga omständigheter som kunna vara av betydelse för testamentets giltighet.

Hava vittnena å handlingen intygat att vid testamentets upprättande så tillgått som i 1 § sägs, skall intyget, där klander väckes, äga tilltro, såframt omständigheter ej förekomma som förringa intygets trovärdighet.

3 § Är någon av sjukdom eller annat nödfall förhindrad att upprätta testamente på sätt i 1 § sägs, må han förordna om sin kvarlåtenskap muntligen inför två vittnen eller ock utan vittnen genom egenhändigt skriven och undertecknad handling.

Sådant testamente är ogillt, om testator sedermera under tre månader varit i tillfälle att förordna om sin kvarlåtenskap såsom i 1 § är stadgat.

4 § Till testamentsvittne må ej tagas den som är under femton år eller på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten saknar insikt om betydelsen av vittnesbekräftelsen, ej heller testators make eller den som med honom är i rätt upp- eller nedstigande skyldskap eller svågerlag eller är hans syskon.

Ej må någon tagas till vittne vid förordnande till honom själv, hans make eller någon, vilken med honom är i skyldskap eller svågerlag som nyss är sagt. Förordnande att vara testamentsexekutor medför dock ej hinder att vara vittne.

Åberopas testamentsvittne till bevis i rättegång, gäller vad i rättegångsbalken är stadgat om sådant bevis.

5 § Har testator i den ordning som gäller för testamentes upprättande återkallat sitt förordnande eller har han förstört testamentshandlingen eller eljest otvetydigt givit tillkänna att förordnandet ej längre var uttryck för hans yttersta vilja, är förordnandet utan verkan.

Utfästelse att ej återkalla testamente är icke bindande.

6 § Vill någon, i samband med återkallelse av visst förordnande eller eljest, göra tillägg till sitt testamente, gäller vad om upprättande av testamente är stadgat.

7 § Har någon genom ensidig återkallelse eller ändring av inbördes testamente väsentligt rubbat förutsättningarna för det ömsesidiga förordnandet, är han förlustig sin rätt på grund av testamentet.

11 kap. Om testamentes tolkning

1 § Åt testamente skall givas den tolkning som må antagas överensstämma med testators vilja; och skall förty vad nedan i 2–9 §§ stadgas lända till efterrättelse allenast såvitt icke med hänsyn till förordnandets syfte och övriga omständigheter annat får anses följa av förordnandet.

Har testamente genom felskrivning eller eljest till följd av misstag fått annat innehåll än testator åsyftat, skall det likväl verkställas, såvitt rätta meningen kan utrönas.

2 § Legat skall utgå av oskifto och ej räknas å viss lott.

3 § Kunna samtliga legat ej utgå, skall legat som avser viss egendom äga företräde framför annat, men skall i övrigt nedsättning ske efter legatens värde.

4 § Avser förordnande viss egendom och finnes den ej i kvarlåtenskapen, är förordnandet utan verkan.

5 § Besväras viss egendom, varom förordnande gjorts, av panträtt eller annan rättighet, äger testamentstagaren icke i anledning därav njuta ersättning.

6 § Dör testamentstagare innan hans rätt inträtt eller kan testamentet eljest ej verkställas i vad honom angår, skola hans avkomlingar träda i hans ställe, såframt de i fråga om arv efter testator varit berättigade därtill.

7 § Är förordnande gjort om hela kvarlåtenskapen eller om allt som ej utgör bröstarvinges laglott, och kan testamentet ej verkställas såvitt angår viss testamentstagare, skola, där ej annat följer av 6 §, universella testamentstagares lotter i motsvarande mån ökas.

8 § Har någon gjort testamente till sin trolovade eller make och upplöses därefter trolovningen eller äktenskapet annorledes än genom testators död, är förordnandet utan verkan. Samma lag vare, där någon gjort testamente till sin make och sådant fall är för handen som i 3 kap. 8 § sägs.

9 § Är ändamålsbestämmelse meddelad beträffande egendom som tillkommer viss arvinge eller testamentstagare, åligger det denne att verkställa förordnandet. I andra fall skall ändamålsbestämmelse verkställas av oskifto.

10 § Med *legat* förstås särskild i testamente given förmån, såsom viss sak eller visst penningbelopp eller nyttjanderätt till egendom eller rätt att därav njuta ränta eller avkomst.

Universell testamentstagare är den som testator insatt i arvinges ställe genom att tillerkänna honom kvarlåtenskapen i dess helhet, viss andel av kvarlåtenskapen eller överskott därå.

12 kap. Om testamentstagares rätt i vissa fall

1 § Är genom testamente förordnat att egendom, som tillkommer efterlevande make såsom arvinge eller universell testamentstagare, skall, sedan makens rätt upphört, tillfalla annan, äger vad i 3 kap. är stadgat motsvarande tillämpning, såvitt ej annat följer av testamentet.

2 § Har någon genom testamente erhållit nyttjanderätten till egendom, vartill äganderätten vid testators död eller senare skall tillfalla annan, gäller vad nedan i 3–9 §§ stadgas, såvitt ej annat följer av testamentet.

3 § Nyttjanderättshavaren förvaltar egendomen och njuter avkastningen därav. Vid förvaltningen skall han iakttaga jämväl ägarens rätt och bästa. Egendomen må ej sammanblandas med annan, såframt ej dess ändamålsenliga användning föranleder därtill.

Nyttjanderättshavaren skall vidkännas alla nödiga kostnader för egendomen som böra gäldas med avkastningen under hans besittningstid.

4 § Lösören som ej hava särskilt värde för ägaren må nyttjanderättshavaren avyttra. Äro särskilda skäl till avyttring eller pantsättning av annan lös egendom och kan ägarens medverkan därtill ej vinnas, äger rätten på ansökan bemyndiga nyttjanderättshavaren att vidtaga åtgärden. Fordringar är nyttjanderättshavaren behörig att uppsäga, och må han jämväl för dem uppbära betalning.

Ej må nyttjanderätten överlåtas.

5 § Kapitalbelopp skola av nyttjanderättshavaren göras räntebärande på sätt om omyndigs medel är föreskrivet, såframt ej ägaren eller, när hans samtycke ej kan erhållas, rätten medgivit annat. Utan sådant tillstånd må dock vad som varit anbragt i jordbruk eller annan näring ånyo tagas i anspråk för samma ändamål samt mindre belopp, som eljest influtit för avytttrade lösören, användas till inköp av egendom av samma slag.

6 § Ej må ägaren utan nyttjanderättshavarens samtycke överlåta eller eljest förfoga över egendomen. Beträffande fast egendom eller tomträtt skall samtycket lämnas skriftligen med två vittnen.

Kan samtycke ej erhållas, äger rätten på ansökan tillåta åtgärden, när skäl äro därtill.

Har ägaren utan erforderligt samtycke förfogat över egendom, är åtgärden ogill, om nyttjanderättshavaren påstår det.

7 § Egendom som omfattas av nyttjanderätten må ej tagas i mät för ägarens gäld, med mindre den på grund av panträtt eller eljest särskilt häftar därför eller fråga är om gäld, för vilken ägaren svarar enligt 21 kap.

8 § Vad som trätt i stället för egendom som omfattats av nyttjanderätten skall tillhöra ägaren.

9 § Om nyttjanderättshavaren genom vanvård av egendomen eller genom annat otillbörligt förfarande uppenbarligen äventyrar ägarens bästa, må rätten på ansökan ålägga honom att ställa säkerhet för egendomen eller ock förordna, att denna skall ställas under vård och förvaltning av god man som avses i 18 kap. föräldrabalken.

För skada, som nyttjanderättshavaren uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat ägaren, skall ersättning gäldas, då nyttjanderätten upphör eller egendomen ställes under vård och förvaltning av god man.

10 § Har genom testamente förordnats att legat skall tillfalla två eller flera efter varandra, skall, såvitt ej annat följer av testamentet, vad i 9 § stadgas äga motsvarande tillämpning, om någon bland dem, såsom där sägs, äventyrar efterföljande testamentstagares bästa eller tillskyndar honom skada.

11 § Skall enligt testamente någon njuta avkomst av egendom i kvarlåtenskapen och egendomen, till betryggande av hans rätt, sättas under särskild vård, skall den, där ej annat följer av testamentet, ställas under förvaltning av god man som avses i 18 kap. föräldrabalken.

12 § Förvärv genom förordnande i testamente, som innebär att visst område av fastighet som legat kommer i särskild ägares hand, är giltigt endast om fastighetsbildning sker i överensstämmelse med förordnandet genom förrättning, som är sökt senast sex månader efter det testamentet vunnit laga kraft och legatet utgivits samt, om förrättningen ej är avslutad vid utgången av nämnda tid, skall verkställas på grundval av förordnandet.

Första stycket äger motsvarande tillämpning i fall då legatet avser andel i fastighet med villkor att andelen skall utbrytas genom fastighetsbildning eller fastighets andel i mark som är samfälld för flera fastigheter.

13 § Den som genom förordnande i testamente såsom legat erhållit andel i fastighet, vilken i sin helhet ingår i dödsboet efter testator, utan villkor att andelen skall utbrytas genom fastighetsbildning innehar fastigheten under samäganderätt med den eller de andra delägarna.

13 kap. Om testamentes ogiltighet

1 § Var testator ej behörig att förordna om sin kvarlåtenskap eller är testamentet ej upprättat i laga form, är det ej gällande. I fall, varom sägs i 10 kap. 4 § andra stycket, är dock testamentet ogiltt allenast i den del som där avses.

2 § Testamente är ej gällande, om det upprättats under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten.

3 § Har någon tvungit testator att upprätta testamentet eller förmått honom därtill genom missbruk av hans oförstånd, viljesvaghet eller beroende ställning, är testamentet ej gällande.

Samma lag vare, om testator blivit svikligen förledd att upprätta testamentet eller om han eljest svävat i villfarelse som varit bestämmande för hans vilja att göra testamentet.

14 kap. Om bevakning, delgivning och klander av testamente

1 § Testamente skall vid domstol bevakas inom sex månader från det testamentstagaren fått kännedom om testators död och det till hans förmån gjorda förordnandet.

Skall någon på grund av testamente njuta rätt efter annan och har testamentet ej bevakats enligt vad i första stycket sägs, må bevakning med laga verkan äga rum inom tid, som där stadgas, efter det han fått veta att den föregående testamentstagarens rätt upphört.

Bevakning gäller till förmån för envar testamentstagare, för vilken tiden icke gått till ända.

2 § Bevakning sker vid den rätt där testator skolat svara i tvistemål i allmänhet eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, vid Stockholms tingsrätt.

Vid bevakning uppvisas testamentet i huvudskrift och intages i protokollet. Har den som vill bevaka icke testamentet i sin besittning eller är det muntligen upprättat, sker bevakningen genom förordnandets tillkännagivande.

3 § Testamentstagare, för vilken bevakning ej ägt rum enligt vad i 1 och 2 §§ är sagt, har förlorat sin rätt mot arvinge som ej avstått från klandertalan.

4 § Testamente skall sedan bevakning ägt rum delgivas arvinge genom överlämnande av, förutom bevis om bevakningen, testamentshandlingen i bestyrkt avskrift eller, i fråga om muntligt testamente, protokoll över förhör med testamentsvittnena eller annan skriftlig uppgift om testamentets innehåll.

Efterlämnar testator, jämte make, arvingar som avses i 3 kap. 1 §, må testamentet, såvitt dessa angår, delgivas dem som vid tiden för delgivning- en äro närmast till arv efter testator.

Äro flera testamentstagare, gäller delgivning, som verkställts av en bland dem, jämväl för de övriga.

5 § Vill arvinge göra gällande att testamente är ogillt enligt 13 kap., skall han därom väcka klandertalan inom sex månader efter det han erhöi del av testamentet såsom i 4 § är stadgat. Försittes denna tid, är rätt till talan förlorad.

Om påkallande av jämkning i testamente för utfående av laglott stadgas i 7 kap.

6 § Arvinges rätt att väcka talan om klander av testamente övergår ej till hans borgenärer.

15 kap. Om förverkande av rätt att taga arv eller testamente

1 § Ej må någon taga arv eller testamente efter den som han genom brottslig gärning uppsåtligen bragt om livet.

Dräper han sålunda någon, som är arvinge eller testamentstagare efter annan, äger han ej bättre rätt till arv eller testamente efter denne än om den dräpte levat.

Vad nu sagts skall ej gälla, om gärningsmannen var under femton år eller handlat under inflytande av sådan själslig abnormitet, som avses i 33 kap. 2 § brottsbalken.

2 § Har någon genom tvång, förledande eller missbruk av annans oförstånd, viljesvaghet eller beroende ställning förmått denne att upprätta eller återkalla testamente eller att avstå därifrån, har han förverkat rätten att taga arv eller testamente efter honom, såvitt ej särskilda skäl äro däremot. Vad sålunda är stadgat äger motsvarande tillämpning, där någon uppsåtligen förstört eller undanhållit testamente.

3 § Vad i 1 och 2 §§ är sagt om förövare av brottslig gärning gäller envar som medverkat till brottet såsom i 23 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken sägs.

4 § Har någon förverkat sin rätt att taga arv, skall ärvas såsom hade han dött före arvlåtaren.

16 kap. Om preskription av rätt att taga arv eller testamente

1 § Vistas, då bouppteckning förrättas, till namnet känd arvinge efter den döde å okänd ort, skall det hos rätten anmälas av den som har boet i sin vård. När sådan anmälan sker eller förhållandet eljest varder kunnigt, skall rätten låta i Post- och Inrikes Tidningar ofördröjligen intaga kungörelse, att arv efter den döde tillfallit den bortovarande, med anmaning till honom att göra sin rätt till arvet gällande inom fem år från den dag, kungörelsen var införd i tidningen. I kungörelsen skall den bortovarandes namn upptagas.

I fall som avses i 3 kap. 1 § skall, vid tillämpning av vad nu sagts, den rätt, som tillkommer den först avlidne makens arvingar i den efterlevandes bo, behandlas som arv efter den efterlevande maken.

2 § Kan, när bouppteckning förrättas, ej utrönas huruvida arvinge finnes som före allmänna arvsfonden eller före eller jämte annan känd arvinge är berättigad till arv, skall rätten, på anmälan av den som har boet i sin vård eller då förhållandet eljest varder kunnigt, låta i Post- och Inrikes Tidningar ofördröjligen intaga kungörelse om arvfallet, med anmaning till okända arvingar att göra sin rätt till arvet gällande inom fem år från den dag, kungörelsen var införd i tidningen. Vad nu är sagt skall ock gälla, där vid bouppteckningen kännedom finnes om arvinge men kunskap saknas såväl om arvingens namn som om hans vistelseort.

3 § Är testamentstagare okänd eller vistas han å okänd ort, skall vad i 1 § första stycket är stadgat om anmälan och kungörelse angående arv äga motsvarande tillämpning med avseende å testamentsförordnandet.

Skall testamentstagarens rätt inträda vid annan tid än testators död, må kungörelse ej ske förrän den tiden är inne.

3 a § Är vid någons död faderskapet till honom ej fastställt och är fadern ej heller på annat sätt känd för annan dödsbodelägare, boutredningsman eller den som sitter i boet, skall den som vill grunda arvsrätt på faderskapet göra sin rätt gällande inom tre månader från dödsfallet eller, om bouppteckningen förrättas senare, senast vid bouppteckningen.

4 § Arvinge eller testamentstagare, som ej har att göra sin rätt gällande efter vad i 1–3 a § sägs, skall göra det inom tio år från dödsfallet eller, om hans rätt inträder först vid senare tidpunkt, från denna.

5 § Undandrager sig arvinge eller testamentstagare att giva tillkänna huruvida han vill göra anspråk på arv eller på rätt enligt testamentet, äger rätten förelägga honom att göra sin rätt gällande inom sex månader från det

föreläggandet delgavs honom. Delgivning får ej ske enligt 12–15 §§ delgivningslagen (1970: 428).

Sådant föreläggande skall meddelas, såframt ansökan därom göres av någon som är berättigad till arvingens eller testamentstagarens del i kvarlåtenskapen ifall denne försummar att bevara sin rätt.

6 § Vill arvinge eller testamentstagare, utan att tillträda kvarlåtenskapen eller sin lott däri, göra sin rätt gällande, skall han anmäla sitt anspråk hos god man, om sådan förordnats att bevaka hans rätt, eller hos var dödsbodelägare som tillträtt kvarlåtenskapen eller ock, om skifte ej skett, hos bouppteckningsman eller annan som sitter i boet. Anmälan må ock göras hos rätten.

Har god man mottagit anmälan, skall han tillkännagiva den hos rätten. Om anmälan, som gjorts eller tillkännagivits hos rätten, skall genom dess försorg med posten underrättelse översändas till övriga dödsbodelägare, vilkas namn och vistelseort äro upptagna i bouppteckningen efter den döde eller eljest kända för rätten.

7 § Har arvinge eller testamentstagare icke inom tid, som i 1–5 §§ är för varje fall stadgad, tillträtt kvarlåtenskapen eller sin lott däri eller anmält anspråk därpå efter vad i 6 § sägs, är han sin rätt förlustig.

8 § Arv, som arvinge enligt 7 § gått förlustig, skall tillfalla dem som skulle varit berättigade därtill, om arvingen avlidit före arvlåtaren eller, i fall som avses i 3 kap. 1 §, före den sist avlidne maken.

9 § Närmare bestämmelser om kungörelse varom stadgas i 1–3 §§ meddelas av Konungen.

17 kap. Om arvsavtal

1 § Har någon i fråga om arv efter den som ännu lever träffat avtal med annan än denne, är det ogillt.

Samma lag vare om avtal angående rätt på grund av testamente.

2 § Avsäger sig arvinge, genom godkännande av testamente eller eljest, skriftligen hos arvlåtaren sin rätt till arv, är det gällande. Bröstarvinge äger dock utfå sin laglott, med mindre han avstått från denna mot skäligt vederlag eller ock egendom, svarande mot laglotten, tillkommer arvingens make enligt testamente eller tillfaller hans avkomlingar enligt lag eller testamente med föreskrift om fördelning på sätt om bröstarv är stadgat.

Ej må underårig avsäga sig arv, ej heller omyndigförklarad utan förmyndarens skriftliga samtycke.

Där ej annat framgår av omständigheterna, gäller arvsavsägelse ock mot arvinges avkomlingar.

3 § Avtal, varigenom arvlåtare förfogat över sin kvarlåtenskap, är ej gällande. Utfästelse om gåva, som icke må göras gällande under givarens livstid, är giltig allenast såvitt följer av vad om testamente är stadgat.

18 kap. Allmänna bestämmelser om dödsbo

1 § Efterlevande make, arvingar och universella testamentstagare (*dödsbodelägare*) hava att, om ej särskild dödsboförvaltning är anordnad efter vad i 19 kap. stadgas, för boets utredning gemensamt förvalta den dödes egendom. De företräda därvid dödsboet mot tredje man samt äga att tala och svara i mål som röra boet. Åtgärd som ej tål uppskov må företagas, oaktat samtliga delägars samtycke ej kan inhämtas.

Har bodelning skett eller är giftorätt eljest utesluten, är efterlevande maken ej dödsbodelägare, om han ej är arvinge eller universell testamentstagare. Den som äger taga arv eller testamente först sedan annan arvinge eller universell testamentstagare avlidit är delägare i dennes bo, men ej i arvlåtarens.

Innan testamente blivit ständande, anses såsom delägare såväl arvinge, vilken uteslutits från arv, som ock den, vilken insatts till universell testamentstagare.

1 a § När särskild dödsboförvaltning inte har anordnats enligt 19 kap. får enskilda delägare i mål som rör boet väcka och föra talan som parter i eget namn men för boets räkning, om övriga delägare är motparter i målet.

Delägare som har väckt talan har rätt till ersättning av dödsboet för kostnaderna i målet, i den mån kostnaderna täcks av det som har kommit boet till godo genom rättegången.

Väcker någon delägare talan mot dödsboet för egen räkning och har särskild dödsboförvaltning inte anordnats, förs boets talan i målet av övriga delägare.

2 §¹² Till dess att egendomen har tagits om hand av samtliga dödsbodelägare eller av den som i annat fall har att förvalta boet, skall egendomen, om den ej står under vård av förmyndare, syssloman eller annan, vårdas av delägare som sammanbodde med den avlidne eller annars kan ta hand om egendomen. Den som har tagit hand om egendomen skall genast underätta övriga delägare om dödsfallet och, om det behövs god man för någon delägare, göra anmälan hos rätten enligt 18 kap. föräldrabalken. Vad som har sagts om delägare gäller också efterlevande make som inte är delägare.

Finns det inte någon som sålunda tar hand om den dödes egendom, skall medlem av hushållet som den döde tillhörde, hyresvärd eller annan som är närmast till det ta hand om egendomen samt tillkalla delägare eller anmäla dödsfallet till socialnämnden. Då anmälan skett eller förhållandet på annat sätt blir känt, skall socialnämnden, om det behövs, göra vad som enligt första stycket åligger delägare. För kostnaderna med anledning av detta har kommunen rätt till ersättning av boet.

3 § Göres för dödsbo annan gäld än som erfordras för begravningen eller för boets uppteckning, vård eller förvaltning eller företages eljest för dödsboet rättshandling som ej är för sådant ändamål erforderlig, är det ej för boet bindande, med mindre tredje man var i god tro.

¹² Senaste lydelse 1976: 221.

4 § Vad tredje man i god tro slutit med dem som enligt bouppteckningen äro dödsbodelägare är gällande, ändå att annan delägare finnes.

Har, innan bouppteckning skett, rättshandling företagits utan medverkan av testamentstagare, är den ej på sådan grund ogiltig, där tredje man var i god tro och rättshandlingen skäligen ej kunde anstå tills bouppteckningen förrättats.

5 § Delägare som var för sin försörjning beroende av den döde äger såsom förskott å sin lott utfå vad för sådant ändamål erfordras, såvitt lotten uppenbarligen förslår och förskottet kan lämnas utan olägenhet för utredningen.

Efterlevande make och oförsörjda barn skola städse njuta nödigt underhåll ur boet under tre månader från dödsfallet.

6 § Dödsbodelägare är pliktig att ersätta skada, som han med avseende å boets vård eller förvaltning uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat någon, vars rätt är beroende av utredningen.

Äro flera ersättningspliktiga, svara de en för alla och alla för en. Vad sålunda utgivits skall dem emellan fördelas efter deras andelar i kvarlåtenskapen, så långt de förslå, och därutöver efter huvudtalet, där ej jämkning prövas skäligen med hänsyn till den större eller mindre skuld som ligger envar delägare till last.

19 kap. Om boutredningsman och testamentsexekutor

1 § Då dödsbodelägare begär det, skall rätten förordna, att egendomen skall avträdas till förvaltning av boutredningsman, samt utse någon att i sådan egenskap handhava förvaltningen. Har någon genom testamente blivit utsedd att i avseende å förvaltningen träda i arvingars och universella testamentstagares ställe (testamentsexekutor), äger jämväl han påkalla beslut som nu är sagt. Sådant beslut skall ock meddelas på begäran av den som erhållit legat eller äger föra talan om fullgörande av ändamålsbestämmelse, där det prövas nödigt för legatets eller ändamålsbestämmelsens verkställande, eller på begäran av borgenär eller den som står i ansvar för betalning av gäld efter den döde, där det måste antagas att dödsboet är på obestånd eller att sökandens rätt eljest äventyras. Är dödsbodelägare eller den som erhållit legat omyndig eller har enligt 18 kap. 3 eller 4 § föräldrabalken god man förordnats för honom, skall dödsboet avträdas till förvaltning av boutredningsman, om överförmyndaren begär det och rätten finner skäl därtill.

Skall enligt testamente egendomen vara undantagen delägarnas förvaltning, men är testamentsexekutor ej utsedd eller kan den utsedde ej utföra uppdraget, skall rätten, då ansökan göres av någon vars rätt är beroende av utredningen eller förhållandet eljest varder kunnigt, meddela beslut som i första stycket sägs.

Beslut enligt denna paragraf må grundas jämväl å testamente som ej vunnit laga kraft.

2 § Vid ansökan som i 1 § sägs fogas avskrift av bouppteckningen efter den döde eller, där inregistrering skett, uppgift å dagen därför. Är ej bouppteckning förrättad, lämnas trovärdig uppgift om delägarna i boet och deras hemvist samt, där testamentsexekutor är förordnad, om dennes namn och hemvist.

3 § Val av boutredningsman skall så träffas att uppdraget kan förväntas bli utfört med den insikt som boets beskaffenhet kräver. Särskilt avseende skall fästas vid förslag av dem, vilkas rätt är beroende av utredningen.

Delägare må förordnas till boutredningsman.

Är testamentsexekutor utsedd, skall förordnandet meddelas honom, om ej skäl äro däremot.

4 § Där det prövas erforderligt, må flera boutredningsmän förordnas. Rätten äger bestämma, att förvaltningen skall delas mellan dem, och skall därvid tillika föreskriva, efter vilka grunder delningen skall ske.

5 § Vill boutredningsman frånträda sitt uppdrag och visar han skälig orsak, skall han av rätten entledigas.

Finnes boutredningsman icke vara lämplig eller bör han av annan särskild orsak skiljas från uppdraget, skall han entledigas, då det begäres av någon vars rätt är beroende av utredningen eller förhållandet eljest varder kunnigt.

Är testamentsexekutor förordnad till boutredningsman och förklaras testamentet sedermera ogiltigt, skall rätten på begäran pröva, huruvida uppdraget likväl bör vara honom anförtrott.

6 § Göres av samtliga delägare ansökan att boet ej längre skall förvaltas av boutredningsman, och är ej fall för handen som i 1 § andra stycket sägs, skall rätten, med boutredningsmannens entledigande, förordna därom, såframt det kan ske utan fara för någon vars rätt är beroende av utredningen. Är testamentsexekutor förordnad till boutredningsman, skall hans samtycke inhämtas.

7 § Avträdes dödsbos egendom till konkurs, är förordnandet för boutredningsman förfallet.

8 § Dör boutredningsman, skall det av den som har hans egendom i sin vård utan dröjsmål anmälas hos rätten.

9 § Har den som gjort ansökan enligt 1 § ej fullgjort vad i 2 § är stadgat, skall rätten förelägga honom viss tid därtill, vid äventyr att, där det felande ej är tillgängligt då ärendet upptages till vidare behandling, ansökningen skall vara förfallen.

Innan rätten meddelar beslut som avses i 1 eller 5 §, skola dödsbodelägarna genom särskilda meddelanden av rätten erhålla tillfälle att yttra sig, såvitt det kan ske utan märklig tidsutdräkt. Där det prövas erforderligt, skall delägare jämte sökanden på sätt nyss är sagt kallas att inställa sig inför rätten.

Ej må någon förordnas till boutredningsman utan att han samtyckt därtill

eller entledigas från sådant uppdrag utan att han erhållit tillfälle att yttra sig.

10 § Kan i ärende som avses i 1 eller 5 § slutligt beslut ej omedelbart meddelas, äger rätten, där det erfordras, meddela beslut att gälla intill dess att slutligt beslut föreligger; och skall vad i 9 § tredje stycket sägs vinna tillämpning, i fråga om entledigande av boutredningsman dock endast där så kan ske utan märklig tidsutdräkt.

Mot rättens beslut skall i händelse av missnöje talan föras särskilt. Mot hovrättens beslut må talan ej föras.

11 § Boutredningsmannen har att, med iakttagande av vad nedan är stadgat, företaga alla för boets utredning erforderliga åtgärder.

Finns tillgångarna ej förslå till gäldens betalning, skall boutredningsmannen söka träffa uppgörelse med borgenärerna. Om uppgörelse ej kan nås och delägarna ej fylla bristen samt ej heller offentligt ackord kommer till stånd, skall boutredningsmannen avträda boets egendom till konkurs.

I fråga om rättshandlingar som i avsevärd mån inverka på delägarnas behållning i boet samt beträffande andra angelägenheter av vikt, såsom avyttring av egendom som har särskilt värde för delägarna, avveckling av rörelse som den döde idkat eller uppgörelse med borgenärerna, skall boutredningsmannen inhämta delägarnas mening, om det lämpligen kan ske.

12 § Boutredningsmannen företräder dödsboet mot tredje man samt äger att tala och svara i mål som röra boet.

12 a § När dödsboet förvaltas av boutredningsman får var och en av delägarna i mål som rör boet väcka och föra talan som part i eget namn men för boets räkning, om övriga delägare är motparter i målet och boutredningsmannen avstår från att föra boets talan.

Delägare som har väckt talan har rätt till ersättning av dödsboet för kostnaderna i målet, i den mån kostnaderna täcks av det som har kommit boet till godo genom rättegången.

13 § Fast egendom eller tomträtt må ej av boutredningsmannen överlåtas utan att delägarna skriftligen lämna sitt samtycke eller, där det ej kan erhållas, rätten på ansökan tillåter åtgärden. Vad nu är sagt länder dock ej till inskränkning i den förfoganderätt som kan tillkomma boutredningsmannen enligt lagakraftvunnet testamente.

Har boutredningsmannen utan erforderligt samtycke företagit åtgärd som i första stycket sägs, är den ogill, om delägare väcker talan om klander därå inom tre månader från det han fick kännedom om åtgärden och senast inom ett år sedan lagfart eller inskrivning beviljades.

14 § Till dödsboet hörande penningmedel, som göras räntebärande genom insättning i bank, skola insättas i boets namn. Dödsboets egendom må ej heller eljest sammanblandas med vad boutredningsmannen eller annan tillhör. Värdehandlingar skola nedsättas i öppet förvar i bank, om det sammanlagda värdet överstiger ett belopp motsvarande två gånger gällande basbelopp enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring.

Utöver vad av 18 kap. 5 § föränledes må egendom ej förskottsvis utgivas till delägare, med mindre det kan ske utan men för annan, vars rätt är beroende av utredningen.

14 a § Före den 1 april varje år skall boutredningsmannen avge redovisning för medelsförvaltningen under föregående kalenderår. I redovisningen skola upptagas saldo vid årets början och slut samt in- och utbetalningar under året. Ha medel innestått i bank eller annan inrättning skall vid redovisningen fogas bevis om insättningar och uttag under året samt behållning vid årets slut. När värdehandlingar nedsatts i bank skall vid redovisningen fogas bevis av motsvarande innehåll.

Årsredovisning skall tillställas minst en delägare i boet. Övriga delägare samt rätten skola samtidigt underrättas om vem som tillställts redovisningen. Dödsbodelägare som icke har tillställts redovisningen har rätt att på begäran hos boutredningsmannen erhålla ett exemplar av den. Finnes omynlig delägare i boet skall ett exemplar tillställas överförmyndaren.

Fullgör boutredningsman ej vad som åligger honom enligt denna paragraf, kan rätten vid vite förelägga honom att fullgöra sin skyldighet.

15 § Så snart dödsboet beretts för bodelning eller arvskifte samt delning kan äga rum utan men för någon, vars rätt är beroende av utredningen, skall boutredningsmannen göra anmälan härom till delägarna och avgiva redovisning för sin förvaltning.

Sedan bodelning eller arvskifte förrättats av delägarna, skall boutredningsmannen till envar av dem utgiva honom tillkommande egendom. Samma lag vare, där av skiftesman verkställd delning blivit ständande.

Har boutredningsman frånträtt uppdraget utan att det blivit slutfört efter vad nu är sagt, är han ock redovisningsskyldig.

När boutredningsman slutfört sitt uppdrag, må han på begäran entledigas av rätten.

16 § Kunna flera boutredningsmän, som hava förvaltningen odelad, ej enas i ärende, vari avgörandet tillkommer dem, och föreligger ej flertal för viss mening, skall saken hänskjutas till rättens avgörande. Mot rättens beslut må talan ej föras.

17 § När dödsbodelägare begär det eller rätten eljest prövar lämpligt, skall rätten förordna god man att öva tillsyn å boutredningsmannens förvaltning, såframt boutredningsmannen icke ställer säkerhet för ersättning som han kan finnas skyldig att utgiva. Gode mannen äger genomgå räkenskaper och andra handlingar ävensom verkställa inventering av egendomen. Han skall, på föreläggande av rätten eller framställning av delägare, meddela upplysningar om boet och dess förvaltning samt, där anledning föreligger till anmärkning, göra anmälan hos rätten.

Är god man ej utsedd, äger rätten, på ansökan av delägare eller eljest, förelägga boutredningsmannen att avgiva redogörelse för sin förvaltning eller ock förordna någon att granska förvaltningen och däröver avgiva berättelse.

Har beslut enligt denna paragraf meddelats på ansökan av allenast vissa delägare, må rätten på talan av delägare föreskriva, att kostnaden ej skall

stanna å boet utan av sökandena slutligen gäldas, med fördelning dem emellan efter deras lotter i boet.

18 § Boutredningsman är pliktig att ersätta skada, som han uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat dödsboet eller någon, vars rätt är beroende av utredningen.

Äro flera utredningsmän ersättningspliktiga, svara de en för alla och alla för en. Ersättningsbeloppet skall utredningsmännen emellan slutligen fördelas efter den större eller mindre skuld som prövas ligga envar av dem till last.

Om skyldighet att hos bank nedsätta eller inbetala värdehandlingar och penningmedel, som tillkomma omyndig eller den för vilken god man förordnats, stadgas i föräldrabalken.

19 § Om talan å boutredningsmans förvaltning gäller vad om syssloman är stadgat. Klandertalan må föras av envar delägare. Den som anställt klandertalan är berättigad att av dödsboet erhålla ersättning för rättegångskostnaden, i den mån den täckes av vad genom rättegången kommit boet till godo.

Boutredningsmannen äger av dödsboet erhålla skäligt arvode ävensom ersättning för sina kostnader. Lämnar boet ej tillgång, skall sådan gottgörelse gäldas av den på vars ansökan förordnandet meddelats. Äro flera betalningsskyldiga, svara de en för alla och alla för en.

20 § Förordnande att vara testamentsexekutor skall, såvitt ej annat framgår av testamentet, anses innefatta bemyndigande att företaga alla för boets utredning erforderliga åtgärder.

Vad i 14–16, 18 och 19 §§ sagts om boutredningsman skall äga motsvarande tillämpning å testamentsexekutor ävensom å den som genom testamente förordnats att allenast i viss del verkställa utredningen efter den dode; och skall jämväl om entledigande gälla vad om boutredningsman är stadgat.

20 a § När dödsboet förvaltas av testamentsexekutor med behörighet att företräda boet i rättegång får var och en av delägarna i mål som rör boet väcka och föra talan som part i eget namn men för boets räkning, om övriga delägare är motparter i målet och testamentsexekutorn avstår från att föra boets talan.

Delägare som har väckt talan har rätt till ersättning av dödsboet för kostnaderna i målet, i den mån kostnaderna täcks av det som har kommit boet till godo genom rättegången.

21 § Rättens beslut i ärenden enligt detta kapitel skola utan hinder av förd klagan lända till efterrättelse, dock ej beslut enligt 6 §.

20 kap. Om bouppteckning och dödsboanmälan

1 § Bouppteckning skall förrättas sist tre månader efter dödsfallet, såframt ej på ansökan inom samma tid rätten med hänsyn till boets beskaffenhet eller av annan särskild orsak förlänger tiden.

Om dödsboanmälan och undantag på grund av sådan anmälan från skyldigheten att förrätta bouppteckning föreskrives i 8 a §.

2 § Dödsbodelägare som har egendomen i sin vård eller ock boutredningsman eller testamentsexekutor skall bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två kunniga och trovärdiga gode män att förrätta den. Till förrättningen skola i god tid kallas samtliga delägare. Efterlevande make skall kallas, ändå att han ej är delägare. Skall lott i kvarlåtenskapen åtnjutas först sedan arvinge eller universell testamentstagare avlidit, skall ock den kallas som vid tiden för bouppteckningen är närmast att sålunda taga arv eller testamente.

Omhändertages ej egendomen av delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankommer på annan, som efter vad i 18 kap. 2 § sägs har egendomen i sin vård, att föranstalta om bouppteckning.

3 § I bouppteckningen angivas dagen för förrättningen, den dödes fullständiga namn, yrke och hemvist samt dödsdagen, så ock deras namn och hemvist, vilka skolat kallas till förrättningen, med uppgift tillika, för underårig om hans födelsedag och för arvinge om hans skyldskap med den döde. Arvinge skall angivas, ändå att det står fast att han är utesluten från del i kvarlåtenskapen. Kan uppgift i visst hänseende ej lämnas, skall det anmärkas.

Av bouppteckningen skall framgå vilka som närvarit vid förrättningen. Där någon som skolat kallas ej närvarit, skall vid bouppteckningen fogas bevis att han i tid blivit kallad.

4 § Boets tillgångar och skulder antecknas sådana de voro vid dödsfallet. Tillgångarna upptagas med angivande av värdet.

Lever make efter, skola jämväl hans tillgångar och skulder antecknas; dock att, där giftorättsgemenskap var utesluten, anteckning skall ske allenast om efter den döde är arvinge eller universell testamentstagare som äger efter maken taga andel i boet. Värdering verkställas av den efterlevandes giftorättsgods samt, där efter den döde är arvinge eller universell testamentstagare varom nyss sagts, även av hans enskilda egendom.

5 § Är efter den döde testamente eller, om han var gift, äktenskapsförord angående förmögenhetsordningen, skall det intagas i bouppteckningen eller i bestyrkt avskrift fogas därvid såsom bilaga.

Bouppteckningen skall jämväl innehålla uppgift om sådan den döde tillhörig livförsäkring som, enär förmånstagare är insatt, ej ingår i kvarlåtenskapen.

Är bland delägarna laglottsberättigad arvinge, skall, där delägare begär det, i bouppteckningen uppgift lämnas om vad arvinge eller hans avkomling av den döde mottagit i förskott eller eljest såsom gåva, så ock om gåva som efterlevande maken, dennes avkomling eller universell testamentstagare mottagit av den döde; och skall tillika uppgivas vad arvinge i förskott erhållit av efterlevande makens giftorättsgods. Vad nu är sagt skall ej gälla, där fråga är om sedvanliga skänker vilkas värde icke står i missförhållande till givarens villkor.

6 § Boet uppgives av den som vårdar egendomen eller eljest är med boet bäst förtrogen. Det åligger envar delägare och efterlevande make, ändå att han ej är delägare, att på anmaning lämna uppgifter till bouppteckningen.

Den som uppgivit boet skall å handlingen teckna försäkran under edlig förpliktelse att hans uppgifter till bouppteckningen äro i allo riktiga och att ej något är med vilja och vetskap utelämnat; och skall detta av honom med ed bestyrkas, där talan om sådan edgång föres av någon, vars rätt kan bero därav, eller ock av boutredningsman eller testamentsexekutor. Edgångs- plikt åligger jämväl delägare eller efterlevande make som ej uppgivit boet. Har annan tagit befattning med egendomen, må ock edgång åläggas honom, om skäl äro därtill.

Gode männen skola å handlingen teckna bevis att allt blivit rätteligen antecknat och tillgångarna efter bästa förstånd värderade.

7 § Finnes egendom å flera orter, må särskild bouppteckning förrättas å varje ort. I en av bouppteckningarna skall intagas sammanfattning av boets tillgångar och skulder, och skall vad i 5 § stadgas äga tillämpning allenast å den bouppteckningen.

8 § Bouppteckning skall inom en månad efter upprättandet jämte bestyrkt avskrift för registrering ingivas till rätten i den ort där den döde skolat svara i tvistemål i allmänhet eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, till Stockholms tingsrätt. Äro flera bouppteckningar, skola de ingivas samtidigt; och skall tiden härför räknas från det den sista bouppteckningen upprättades.

Bestyrkt avskrift av bouppteckningen skall förvaras hos rätten.

Har omyndig del i boet eller finnes delägare, för vilken god man skall förordnas, skall ytterligare en bestyrkt avskrift ingivas för varje överförmyndare som skall ha tillsyn över ifrågavarande förmynderskap eller godmanskap. Är bouppteckningen av vidlyftig beskaffenhet, må denna avskrift omfatta endast erforderliga delar.

Äro ej erforderliga avskrifter ingivna, skola sådana tagas på boets bekostnad.

8a § Förslå den dödes tillgångar eller, när han efterlämnar make, tillgångarna jämte hans andel i makens giftorättsgods icke till annat än begravningskostnader och andra utgifter med anledning av dödsfallet och omfatta tillgångarna ej fast egendom eller tomträtt, behöver bouppteckning icke förrättas, om dödsboanmälan göres till rätten av socialnämnden.

Dödsboanmälan skall vara skriftlig och upptaga den dödes fullständiga namn, personnummer, hemvist, bostadsadress och dödsdag samt intyg, utvisande att beträffande tillgångarna föreligger fall som avses i första stycket. I anmälan skola även angivas namn och bostadsadresser beträffande dödsbodelägare, om uppgifter därom kunna inhämtas utan avsevärd tidsutdräkt. Dödsboanmälan bör göras inom två månader efter dödsfallet. Den skall förvaras hos rätten.

Även om dödsboanmälan gjorts, skall bouppteckning förrättas, om det begäres av dödsbodelägare eller annan vars rätt kan bero därav och denne ställer säkerhet för bouppteckningskostnaden eller om ny tillgång yppas och det därför ej längre föreligger sådant fall som avses i första stycket. Bo-

uppteckning skall förrättas sist tre månader efter det att begäran därom gjordes och säkerhet ställdes eller den nya tillgången yppades. Om förlängning av tiden för boupptecknings förrättande äger 1 § första stycket motsvarande tillämpning.

9 § Det åligger rätten att tillse att bouppteckning, när sådan erfordras, inom laga tid förrättats och ingivits. Finnes det vara försummat äger rätten vid vite förelägga viss tid eller, där bouppteckning ej skett, förordna någon att föranstalta därom. Sådant förordnande utgör ej hinder att vara god man vid förrättningen.

Registrering av bouppteckning må ej äga rum, där vid bouppteckningen finnes ej hava så förfarits som i detta kapitel sägs. Är bouppteckningen bristfällig, äger rätten med föreläggande av vite utsätta tid inom vilken bristen skall avhjälpas.

Den som är pliktig att lämna uppgift till bouppteckning må vid vite hållas därtill.

10 § Yppas efter boupptecknings förrättande ny tillgång eller gäld eller annan felaktighet i bouppteckningen, skall inom en månad uppgöras handling, innefattande tillägg eller rättelse; och gäller om sådan handling vad ovan är stadgat om bouppteckning.

21 kap. Om den dödes skulder

1 § Innan en månad har förflutit efter det att bouppteckning förrättades eller, om boet förvaltas av boudredningsman, uppgörelse har träffats med samtliga borgenärer om betalningen av skulderna får en skuld betalas endast om det med fog kan antas att betalningen inte är till skada för borgenärerna.

2 § Sedan en månad har förflutit efter det att bouppteckning förrättades får borgenärerna kräva säkerhet för sådana skulder efter den döde vilka inte har förfallit till betalning och för vilka det inte redan finns tillräcklig säkerhet. Ställs ej säkerhet inom tre månader, får dödsboet inte längre tillgodoräkna sig någon förfallotid.

3 § Finns det flera delägare i dödsboet eller är allmänna arvsfonden ensam delägare, får en skuld som inte förfaller till betalning inom sex månader sägas upp hos borgenären till betalning sex månader efter uppsägningen. Om borgenären till säkerhet för sin fordran har panträtt i fast egendom eller tomträtt eller har in-teckning och han inom tre månader efter uppsägningen meddelar att han vill hålla sig endast till säkerheten, är han dock inte skyldig att ta emot betalning före förfallodagen.

4 § Sker bodelning eller arvskifte innan den dödes och boets andra skulder har betalats eller medel till deras betalning har ställts under särskild vård, skall bodelningen eller skiftet gå åter.

Är skulderna inte större än att de kan betalas av den dödes tillgångar

och, om han var gift, vad som av den andra makens egendom skulle ha be-
löpt på hans lott för det fall att skulderna hade beaktats vid bodelningen,
skall återgången begränsas till vad som behövs för att skulderna och kost-
naderna för boets förvaltning skall kunna betalas. Vad som sålunda behövs
skall utges av delägarna i förhållande till vad var och en av dem har fått för
mycket vid bodelningen eller arvskiftet. I övrigt skall bodelningen eller
skiftet bestå.

Finns egendom som skall lämnas åter inte i behåll, skall ersättning utges
för det värde egendomen hade när återgång påkallades, om det inte finns
särskilda skäl mot detta. Uppkommer brist hos någon delägare, skall de
övriga delägarna täcka bristen med vad de har fått vid bodelningen eller
skiftet. Vad som behövs för att bristen skall kunna täckas skall utges av
delägarna i förhållande till vad var och en av dem sålunda har fått.

5 § Egendom som har utgetts som legat eller i enlighet med en ändamåls-
bestämmelse skall lämnas tillbaka till boet, om det behövs för att den dö-
des skulder skall kunna betalas. Finns egendomen inte i behåll, skall er-
sättning utges för det värde egendomen hade när återlämnande påkallades,
om det inte finns särskilda skäl mot detta.

6 § Den som enligt 4 eller 5 § är skyldig att lämna tillbaka egendom till
boet eller att ersätta egendomens värde skall utge även ränta eller avkomst
av egendomen. Han har dock själv rätt till ersättning för nödvändiga kost-
nader för egendomen och, om han var i god tro, kostnader som har varit till
nytta för egendomen.

22 kap. Om verkställighet av legat och ändamålsbestämmelser

1 § Legat av oskifte skall utgivas så snart det kan ske utan men för nå-
gon, vars rätt är beroende av boets utredning.

Företages arvskifte innan legatet utgivits eller egendom, som därför er-
fordras, blivit ställd under särskild vård, äro delägarna en för alla och alla
för en ansvariga för förordnandets verkställande såsom om skifte ej ägt
rum. Vad sålunda utgivits skall dem emellan fördelas enligt den i 18 kap.
6 § stadgade grunden.

2 § Skall legat fullgöras av viss arvinge eller testamentstagare, är denne
pliktig att verkställa förordnandet, när han mottagit den egendom som är
avsedd för legatets fullgörande. Där av hans försummelse beror att egen-
domen ej utgivits till honom, skall han gälda skadan.

3 § Varder i fråga om legat testamentstagarens rätt genom vanvård eller
eljest äventyrad, må rätten på ansökan förordna, att säkerhet skall ställas
för legatets utgörande eller att egendom, varom fråga är, skall sättas under
särskild vård.

4 § Avser legat viss egendom, skall, där ej annat följer av testamentet,
avkastningen tillfalla testamentstagaren men nödig kostnad, vilken ej för-
anletts av boutredningen, av honom gäldas innan egendomen utgives.

5 § Å legat, som avser visst penningbelopp, äger testamentstagaren, såvitt ej annat framgår av testamentet, tillgodonjuta ränta, sedan fyra månader förflutit från testators död. Räntan beräknas enligt 5 § räntelagen (1975: 635) för tiden fram till dess legatet enligt 1 § i detta kapitel skall utgivas och enligt 6 § räntelagen för tiden därefter.

6 § Vad i detta kapitel är stadgat om legat skall äga motsvarande tillämpning å ändamålsbestämmelse.

7 § Underlåter någon vad honom åligger med avseende å verkställande av ändamålsbestämmelse, må talan därom föras av testators arvinge, vare sig han äger del i boet eller ej, efterlevande make, arvinges avkomling eller universell testamentstagare, så ock av boutredningsman eller testamentsexekutor.

Då fråga är om allmännyttigt ändamål, må talan jämväl föras på förordnande av länsstyrelsen i det län där verkställigheten huvudsakligen skall ske.

23 kap. Om arvskifte

1 § Arvskifte förrättas av arvingar och universella testamentstagare.

Var den döde gift, skall först bodelning äga rum mellan efterlevande maken och övriga delägare efter vad i giftermålsbalken sägs.

2 § Mot någon delägares bestridande får skifte ej företas innan boupp-teckning har förrättats och alla kända skulder har betalats eller medel till deras betalning har ställts under särskild vård.

Skall legat eller ändamålsbestämmelse fullgöras av oskifto, får skifte ej mot delägares bestridande äga rum innan förordnandet har verkställts eller delägaren har fritagits från att svara för dess fullgörande eller erforderlig egendom har blivit ställd under särskild vård.

Står boet under förvaltning av boutredningsman eller testamentsexekutor, får skifte ej företas innan denne har anmält att utredningen har slutförts.

3 § Envar delägare äger vid skiftet njuta lott i varje slag av egendom; dock bör vad ej lämpligen kan delas eller skiljas såvitt möjligt läggas å en lott. Fordran å delägare skall tillskiftas denne så långt hans lott förslår.

Har vid skifte fastighet delats så, att delägare fått skilda andelar utan att villkor om utbrytning uppställts i den handling som enligt 4 § upprättas över skiftet, innehava dessa delägare fastigheten under samäganderätt.

Om i annat fall än i andra stycket anges skiftet innebär att del av fastighet kommer i särskild ägares hand, är skiftet ogiltigt i den delen.

4 § Över arvskifte skall upprättas handling, som underskrives av delägarna med vittnen.

5 § Då delägare begär det, skall rätten förordna någon att vara skiftesman. Där det prövas erforderligt, må flera skiftesmän förordnas. Vid an-

sökningen skall fogas avskrift av bouppteckningen efter den döde eller, där inregistrering skett, uppgift å dagen därför.

Står boet under förvaltning av sådan bouppteckningsman eller testaments-exekutor som ej är delägare, är han utan särskilt förordnande skiftesman, såfram ej annan förut blivit utsedd därtill.

6 § Finnes skiftesman icke vara lämplig eller bör han av annan särskild orsak skiljas från uppdraget, skall han entledigas, då det begäres av någon, vars rätt är beroende av skiftet, eller förhållandet eljest varder kunnigt.

7 § Innan rätten meddelar beslut som avses i 5 eller 6 §, skola delägarna genom särskilda meddelanden av rätten erhålla tillfälle att yttra sig. Där det prövas erforderligt, skall delägare jämte sökanden på sätt nyss är sagt kallas att inställa sig inför rätten.

Ej må någon förordnas till skiftesman utan att han samtyckt därtill eller entledigas från sådant uppdrag utan att han erhållit tillfälle att yttra sig.

8 § Skiftesmannen skall bestämma tid och ort för skifte samt till förrättningen kalla delägarna. Vid förrättningen skall han lämna dessa det biträde som finnes erforderligt.

Kan enighet ej vinnas, har skiftesmannen att själv bestämma om delningen och däröver upprätta handling, som av honom underskrives. Skifteshandlingen skall ofördröjligen delgivas envar delägare genom överlämnande av besannad avskrift. Vill delägare klandra skiftet, skall han inom tre månader efter delgivningen väcka talan mot övriga delägare; försittes denna tid, är rätt till talan förlorad. I mål som nyss är sagt äger rätten inhämta yttrande av skiftesmannen, så ock till honom återförvisa ärendet.

9 § Skiftesman äger av dödsboet erhålla skäligt arvode ävensom ersättning för sina kostnader.

24 kap. Om avtal angående sammanlevnad i oskiftat dödsbo

1 § Om ett dödsbo förvaltas av delägarna gemensamt och de har kommit överens om att leva samman i oskiftat bo, gäller i fråga om förvaltningen av boet och rätten att företräda boet vad som sägs i 18 kap. 1 §, om inte annat har avtalats. Också bestämmelserna i 3, 4 och 6 §§ samma kapitel skall tillämpas.

I fråga om rätten för enskilda delägare att väcka och föra talan som parter i eget namn men för boets räkning gäller vad som sägs i 18 kap. 1 a §, om inte annat avtalas mellan delägarna.

2 § Såvitt avkastningen ej skall användas till bekostnad av gemensam hushållning eller eljest för gemensam räkning, är envar delägare berättigad att efter varje kalenderårs utgång fordra delning av behållen avkastning.

3 § Har ej tid fastställts för beståndet av avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, är avtalet gällande tills tre månader förflutit sedan det blivit av någon delägare uppsagt hos de övriga. Samma lag vare, där vid avtal gällande för bestämd tid sammanlevnaden fortsatt efter den tidens utgång.

4 § Träder efterlevande make, som deltagit i avtalet, i nytt gifte, eller dör delägare och efterlämnar han såsom dödsbodelägare någon, som ej deltagit i avtalet, skall detta, om uppsägning sker inom fyra månader därefter, upphöra att gälla tre månader efter uppsägningen.

Där förmyndare eller god man deltagit i avtalet, skall vid förmynderskapets eller godmanskapets upphörande rätt till uppsägning som i första stycket sägs tillkomma den å vars vägnar avtalet slutits.

5 § Har, efter det avtal om sammanlevnad i oskiftat bo slutits, väsentlig ändring inträtt i de förhållanden som därvid voro avgörande, eller finnes avtalet av annan särskild orsak ej böra bestå, må rätten på delägars talan förklara, att avtalet skall upphöra att gälla.

Om hävande av avtal, vars fortsatta bestånd medför äventyr för delägare som är omyndig eller för vilken god man är förordnad, är särskilt stadgat.

6 § Förordnas om boets avträdande till förvaltning av boutredningsman, är avtal om sammanlevnad i oskiftat bo förfallet. Ej må sådant förordnande meddelas på ansökan av delägare.

25 kap. Om dödförklaring

1 § Är någon borta och har det sedan han veterligen senast var vid liv förflutit tio år eller, om han skulle vara över sjuttiofem år gammal, fem år, får ansökan göras om hans dödförklaring. Kan det antas att den som är borta befann sig i livsfara då han veterligen senast var i livet, får ansökan göras sedan tre år har förflutit. Är det utrett att han befann sig i livsfara, får ansökan dock göras sedan ett år har förflutit.

2 § Ansökan om dödförklaring göres av den bortovarandes make, arvinge eller annan, vars rätt kan bero av dödförklaringen, hos rätten i den ort, där den bortovarande senast haft hemvist inom riket, eller, om behörig domstol ej sålunda finnes, hos Stockholms tingsrätt.

3 § Över ansökningen skall rätten höra den bortovarandes inom riket vistande make och närmaste fränder, annan som kan antagas senast hava haft underrättelse om den bortovarande, ävensom pastorsämbetet och polismyndigheten i den ort, där han senast ägt hemvist inom riket.

4 § Är sådan tid förfluten som i 1 § sägs och utrönes ej att den bortovarande avlidit, skall rätten utfärda kungörelse om ansökningen med kallelse å honom att senast viss dag, som ej må sättas tidigare än ett år därefter, anmäla sig hos rätten. Kungörelsen skall även innehålla anmaning till envar, som kan lämna upplysning i ärendet, att inom samma tid giva det rätten tillkänna.

Genom rättens försorg skall kungörelsen ofördröjligen införas i Post- och Inrikes Tidningar och ortstidning.

5 § Har den i kungörelsen fastställda dagen gått till ända, skall rätten, om sådan tid som anges i 1 § är förfluten och man ej vet att den bortovarande

avlidit, förklara att han skall anses för död. Han skall då antas ha avlidit, i fall som anges i 1 § första meningen vid utgången av den månad då nyss angiven tid gick till ända eller, i fråga om bortovarande som fyllt sextiofem men ej sjuttio år när han veterligen sist var vid liv, vid utgången av den månad under vilken han skulle ha fyllt sjuttiofem år samt, i fall enligt andra eller tredje meningen i samma paragraf, på den dag eller, om dagen ej är känd, vid utgången av den månad då livsfaran förelåg respektive kunde antas föreligga. I rättens beslut skall anges vilken dag som sålunda är att anta såsom dödsdag.

6 § Då enligt lag tid skall räknas från dödsfall, skall, där dödförklaring skett, tiden räknas från det beslutet vann laga kraft.

7 § Finnes den dödförklarade sedermera vara vid liv, skall envar, som i följd av dödförklaringen tillträtt egendom, bära den åter. Samma lag vare, där den dödförklarade finnes hava avlidit å annan tid än den som antagits såsom dödsdag och med hänsyn därtill annan är berättigad till kvarlåtenskapen.

Har egendom som skall återbäras blivit till annan överlåtten, är jämväl denne återbäringsskyldig, där han ej var i god tro då han åtkom egendomen.

Då egendom återbäres, skall ock utgivas avkastning som belöper på tiden efter det innehavaren vann kunskap, att annan ägde bättre rätt till egendomen, eller stämning blev honom delgiven. Har han för egendomen haft nödig kostnad, skall den ersättas; nyttig kostnad skall ock ersättas, där den ej var gjord å tid som nyss sagts. Utgöres egendomen av penningbelopp, skall ränta gäldas på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975: 635) från den dag innehavaren vann kunskap att annan ägde bättre rätt till beloppet eller stämning delgavs honom.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag¹³ träder i kraft den 1 juli 1981.
2. I fråga om dödsbodelägars ansvar för den dödes skulder tillämpas fortfarande äldre bestämmelser, om den döde har avlidit före ikraftträdandet.
3. Har ansökan om dödförklaring gjorts före ikraftträdandet, tillämpas äldre bestämmelser.

På regeringens vägnar

HÅKAN WINBERG

Edvard Nilsson
(Justitiedepartementet)

